మానవుడి విజయం

నిన్నట్ట మధ్యాహ్నం గదిలో పడుకుని ఏదో పుస్తకం చదువుకుంటున్నాను. మొదట వీధి తలుపు తెరచిన సవ్వడి, వెను వెంటనే గొంతుసవరించుకున్న శబ్దమూ వినిపించాయి. అ సకిలింపు నాకు బాగా గుర్తు! వచ్చేడివాడు ఆది శేషయ్య!

“ఏం శేషయ్యా మామా! రా, కూర్చో! ఈమధ్య మన కార్యకలాపాలు బొత్తిగా స్తంభించిపోయినట్టున్నాయి! ఏంచేస్తున్నావు? లేదా, ఏం చేయదలచుకుంటున్నావు?” అంటూ పరామర్శించాను.

“ఏమీ చేయడంలేదు. ఊరికే గోళ్లుగిల్లుకుంటూ యింటిదగ్గర పడివున్నాను.” చాపపైన కూర్చుని గోడకు చేరగిలబడిపోతూ అన్నాడు ఆదిశేషయ్య.

ధరతగ్గుట హెచ్చుకొరకే అన్న వాదాన్ని బట్టిచూస్తే ఏమీ చేయకపోవడం ఏదైనా చేయడానికే! పొర విడువ బోతున్న పాములా నిద్రముఖంలో జోగుతూ ఆలోచన లన్నింటినీ అంతర్ముఖంగా సారించి ఈయన చేయబోతున్న పనికి బ్రహ్మాండమైన పునాదులే వేస్తున్నట్టున్నాడు. పోగా గోళ్ళు గిల్లుకుంటున్నట్టు కూడా చెబుతున్నాడను కోండి! ఆమాట నిజమే! గోళ్ళు గిల్లుతూ కూర్చుంటే గాని ఈ మనిషికి వూళ్ళుముంచే ఉపాయాలు స్ఫురించవు!

మూసి ముల్లు గొట్టుకుపోయిన ఆకాశంలా ఐదు నిమి షాలు కదలకుండా మెదలకుండా కూర్చున్న తర్వాత వున్న ట్టుండి నోరు తెరచి "ఒరేబాబూ! ఓ కాగితం చేతికి తీసుకో" అన్నాడు ఆదిశేషయ్య.

తెల్లబోతూ ఆయన ముఖంలోకి చూచాను. కొంప దీసి ఈయన ఆశుకవిత్వం చెప్పడుగదా! కాళికాదేవి ప్రసన్నురాలై నాలుకపైన బీజాక్షరాలైనా వ్రాసివుండాలి. కాక ఏయంత్రీంద్రుడైనా దయతలచి తారకమంత్ర మైనా వుపదేశించివుండాలి. లేకుంటే అంతపని జరగదు. ఒకవేళ ప్రోనోటేమో! ఊహు, అయివుండదు. ఆది శేషయ్య ప్రోనోటు కుంకం కట్టుకోడానికి తప్పితే మరెం దుకూ పనికిరాదని ఈ ప్రాంతంలో అందరికీ తెలుసు!

తినబోతూ రుచులడగడ మెందుకని పెట్టె తెరచి కాగితం పైకి తీశాను.

"మొన్న మనవూళ్ళో హరికథ జరిగిందికదూ! కథ ప్రారంభంలో హరిదాసు మంచి మంచి పసందైన మాటలు కొన్ని చెప్పాడు. వాటి నలాగే కాగితం పైకిదించేయాలి..."

అర్థంకాక మరికొంత వివరణ కోరుతూ ఆయన వైపు చూడసాగాను.

"అంటే ఈప్రపంచకం అంతా వట్టిమాయ! సంసారమంటే అదొక వూబి! ఎందరు రాజులు రాజ్యాలేలలేదు? వాళ్ళేం మూట గట్టుకపోయారు? పోయేనాడు పూచిక పుల్లయినా వెంట వస్తుందేమన్నానా! కాబట్టి దీపమున్నప్పుడే యిల్లు దిద్దుకోవడం మంచిది...అలా అలా వ్రాసుకుంటూ వెళ్ళుమరి! ముఖ్యమైన విషయం తరువాత చెబుతాను..."

ఐతే యిది ఉపోద్ఘాతమన్న మాట! ఇంతకూ అసలు విషయ మేమిటో?

ముఖకవళికలనుబట్టి యింగితాన్ని తెలుసుకోవచ్చుననే మన స్తత్వశాస్త్రజ్ఞుల ధీమాపాలిటికి ఆదిశేషయ్య ముఖం

ఒక వెక్కిరింపు. మనిషి బక్కపలచగావుంటాడు. తల బట్టగట్టిపోయి యిత్తడిసిబ్బెలా వుంటుంది. బలంగా గాలి వీస్తే వరుసగా అయిదు పల్లటీలు వేస్తాడేమో ననిపిస్తుంది. కాని అతడి ముఖంమాత్రం ఉక్కుకోట. ఆకోట గోడల లోపల ఎలాటిసన్నాహం జరుగుతోందో ఎంతటి సంరంభం చెలరేగుతోందో వూహించడం కష్టం!

తనంతటతానై తనవుద్దేశమేమిటో బయటపెట్టేదాకా నే నతడి పథక మేమిటో తెలుసుకోలేక పోయాను.

అసలు సంగతేమిటంటే ధర్మవరంనుంచీ రాయలపేటకు వెళ్లేరోడ్డులోనట, పన్నెండో మైలు రాతిదగ్గర గుక్కెడు మంచినీళ్ళు దొరకక బాటసారులు తల్లడిల్లిపోతున్నారట! అందుకుతోడూ ఆప్రాంతంలో తల చాటుకొనే చెట్టయినా కనిపించదట! అక్కడ చేద బావి ఒకటి త్రవ్వి ఓసత్రాన్ని నిర్మించాలని ఆదిశేషయ్య వుద్దేశం. అందుకోసం ఉదార హృదయులైన సజ్జనులు విరివిగా చందాలు, విరాళాలు యిచ్చి తోడ్పడవలసిందిగా అభ్యర్థించడం ఈవిజ్ఞప్తిలోని సారాంశం!

ఉన్న సంతానం పున్నామనరకంనుంచి వుద్ధరించగా, సప్తసంతానాల్లో ఒకటైన సత్రప్రతిష్ట ఆదిశేషయ్యకు స్వర్గంలో శాశ్వతస్థానం ఏర్పరచవచ్చు! కానీ నాసందేహం

పేరు. ఈయనగారికి ధర్మవరం, రాయలపేట బాట సారులపైన వున్నట్టుండి ఎందుకిలా అనుతాపం కలిగినట్టు ? నీతి చంద్రికలో ఓ దీర్ఘదర్శి చెప్పినట్టు—నూకలు నిర్హేతుకంగా చల్లబడవుగదా!

2

ఆదిశేషయ్య అదోకరకం మనిషి. అతనికి ఎంతోకొంత భూవసతికద్దు. కానీ చెమటోడ్చి పైరెక్కించి ఆ ఫలసాయం పైన ఆధారపడి జీవించడం అతడికెందుకో వట్టి నామోషీపనిగా తోచింది. నాకు బుద్ధి తెలిసినప్పటి నుంచీ అతడు చేస్తున్నపని ఒక్కటే ఒకటి — అర్థసముపార్జనకు అడ్డుదోవలు అన్వేషించడం!

ఆదిశేషయ్య తనకంటూ ప్రత్యేకంగా ఓ లోకాన్ని ఏర్పరచుకున్నాడు. బుద్ధిగా సేద్యంచేసుకుంటూ గుట్టుగా బ్రతకమని హితబోధ చేసినవాళ్ళను, యిది నీకు బుద్ధిగాదని గట్టిగా గడ్డిపెట్టిన వాళ్ళను, ఆలోకంనుంచీ బహిష్కరించాడు. పెదవికదపడానికి సాహసం లేక, అతడి నడవడిపట్ల వైముఖ్యాన్ని మనసులోనేదాచుకొన్న నాలాంటివాళ్ళను అప్పుడప్పుడూ తనలోకంలోకి రానిచ్చినా అప్పటికప్పుడే వెళ్ళగొడ్తూ వచ్చాడు! ముప్పాతికా మువ్వీసం వంతు జనాభా ఈవిధంగా బహిష్కరింపబడగా అతడిలో

కంలో జాతకంలో శుక్రమహర్దశ తొంగిచూస్తున్నదని నమ్మబలికే జ్యోతిష్కులు, యినుముపైన ఏవో తంత్రాలుజరిపి బంగారంగా మార్చడం సాధ్యమేనని గొప్పలు చెప్పుకొనే బైరాగులు, భూమిలోని పాతరలను యిట్టే పెకలించగలమని కోతలుకోసేమాంత్రికులు, యిలాంటివాళ్ళు కొందరు మాత్రమే మిగిలారు!

గిరి గీసుకుని కూర్చున్న ఆ చిన్నలోకంనుంచీ ఆదిశేషయ్య మిగిలిన ప్రపంచాన్ని అదిలించాలనీ, బెదిరించాలనీ ప్రయత్నించాడు. అందుకోసం, వున్నారా, అసలు లేరా అని మనం శంకించే క్షుద్రదేవతల్ని ఉపాసించాడు. రాయి రాయి కరిగే అర్ధరాత్రివేళ శ్మశానాల వెంబడి తిరిగాడు. మంచుసోనలు కొండలు కొండలుగా దూకే పండుచలికాలపు రాత్రుల్లో గొంతుకుదాకా పచ్చి మంచి నీటిలోమునిగి మంత్రాలు జపించాడు. నాకు తెలిసినంతలో ఆతిరుగుళ్ళు మోకాటినొప్పుల్ని, నానుళ్ళు జలుబుల్ని జ్వరాల్ని ప్రసాదించాయి. మనిషి 'తీక తేరా' పట్టిపోయాడు. లేదంటే మంత్రతంత్రాలపట్ల నమ్మకమున్న వాళ్ళు అతణ్ణి ఒక అపాయకరమైన వ్యక్తిగా గుర్తించి, సంఘ బాహ్యుడికిక్రింద లెక్కగట్టేశారు!

తన క్షుద్రదేవతల మూలబలాన్ని నమ్ముకుని ఆది

శేషయ్య ఒకసారి పెంకుటింటి పోతరాజును జగడానికి రాదీశాడు. ఈ పోతరాజాభిధానుడు తిండికి తిమ్మరాజవునో కాదో గానీ పనికి మాత్రం పోతరాజు కాడు ఆ పని తట్టడానికీ కొట్టడానికీ సంబంధించినదైతే మరీ మం చిది! అతడు నడివీధిలో ఆదిశేషయ్యను ఛెళ్ళుఛెళ్ళున చెంప శుద్ధిచేసి 'ఒళ్ళు జాగ్రత్త' అని హెచ్చరించి తన దారిని తాను—బోయాడు. ఆదిశేషయ్య మీసం మెలి వేశాడు. జబ్బ చరిచాడు, 'ఈ భూమిమీద నీకు నూకలు లేవు పో'మ్మని పంతం పట్టాడు.

రోజులు గడచిపోతున్నాయి. పోతరాజు మాత్రం పోతబోసిన విగ్రహంలా వుండిపోతూ వచ్చాడు, కొందరు సంశయాత్ములు 'ఆదివారం అమాస' రావాలిగదా అను కున్నారు. ఆ ఆదివారం అమావాస్య కూడా రానూవ చ్చింది. పోనూపోయింది. పోతరాజు చెక్కు చెదర లేదు!

ఇతరుల సంగతలావుండగా అంతటితో ఆదిశేషయ్యకే తన మంత్రశక్తిపట్ల నమ్మకం సడలిపోయింది!

అప్పుడతడనుకున్నాడు—మంత్రాలూ లేవు, మట్టీలేదు. ఉన్నా మంత్రాలకు మామిడికాయలు రాలవు. మామిడి కాయలు రాల్చగలిగేదీ, మనుషులను తోలుబొమ్మలను

చేసి ఆడించేదీ, కొండమీది కోతిని క్రిందికి తీసుకొచ్చేదీ డబ్బు! లోకం ఒక పాలిచ్చే బర్రెలాంటిదైతే డబ్బే దానికి పగ్గం! ఈ పగ్గంతో ఆబర్రెను యింటిముంగిట కటి పడేయవచ్చు!

ఈ రహస్యం ఆకళింపుకు రాగానే ఆదిశేషయ్య ఆకొన్న వ్యాఘ్రంలా లోకంపై కెగబడ్డాడు. కొంతకాలంపాటు బోనులో నిలబడి ఒకరు చెప్పమన్నట్టు సాక్ష్యం చెప్పడం అతడికొక వృత్తిగా పరిణమించింది. కానీ ఏమాట కామాటే చెప్పుకోవాలి. వెయ్యి కాసు పరీక్షలకు తట్టుకుని చివరివరకూ అబద్ధాన్నే అంటి పెట్టుకోగల అతడి నిజాయితీ మెచ్చుకోతగ్గది! కానైతే ఆదిశేషయ్య సాక్ష్యం అబద్ధపు సాక్ష్యానికి పర్యాయపదం కావడంతో మొదట మొదట లాభసాటిగా ప్రారంభమైన ఈ వ్యాపారం నా నాటికి తీసికట్టయిపోయింది.

ఈసారి ఆదిశేషయ్య ఒకరికి తెలియకుండా ఒకరిదగ్గర ఓపినన్ని అప్పులు చేసేశాడు. ఆ అప్పులు వడ్డీలతో కలిసి ఒక నాలుగంకెల పెద్ద సంఖ్యగా రూపొందేసరికి ఓ చిన్న సత్యం బయటపడింది. భూస్థితిలో ఒక్క సెంటుగూడా ఆదిశేషయ్యది గాదు! ముందు జాగ్రత్తతో అతడేనాడో ఆస్తిని భార్యపేరిట వ్రాసి రిజస్టరు చేసేశాడు!

కానీ ఎప్పుడులేచినా రాళ్ళవంక దగ్గరే తెల్లవారినట్టు, ఆదిశేషయ్య ఎంత సంపాదించినా. అందులో కొంత పేకాటకు, మరికొంత కోడిపందాలకు, మిగిలింది నిజదార సుతోదరపోషణకు సరిపోయింది. పోగా జవసత్వాలు డిగి వృద్ధాప్యం దగ్గరించేసరికి అతనికి ఎరగ్రని పగానీ లభించని దుర్దశ ప్రాప్తించింది!

సరిగ్గా ఈ పరిస్థితిలోనే ఆదిశేషయ్య విజ్ఞప్తి వాగ్రియించుకుని దేశంపైకి బయల్దేరాడు. ఎక్కడెక్కడ తిరిగాడో ఏమిటో రెండుమూడు మాసాలవరకూ అజా పజా లేకుండా పోయాడు. ఒకపడి బియ్యమనీ, పిడికెడు వుప్పని, గుప్పెడు మిరపకాయలనీ తులసమ్మత్త వూళ్ళోపగ్రితియింటా బాకీలు చేసిపెట్టింది. చీలికలు వాలికలైన చింపిరి దుస్తులతో గంగజాతరలో బయల్దేరిన వేషాల్లా అతనిబిడ్డలు వీథుల్లో తిరుగుతూ వూళ్ళో ఎక్కడబడితే అక్కడ కనిపించారు.

ఓరోజు వుదయం పళ్ళు దోముకుంటూ చెరువుకట్టదిగి వూళ్ళోకి వస్తున్నాను. రచ్చపైన ఆదిశేషయ్య హఠాత్తుగా ప్రత్యక్షమయ్యాడు.

మనిషి మునుపటికన్నా చిక్కిపోయాడు. గడ్డం గుబురుగా పెరిగింది. పెదవుల మధ్య కాలుతున్న చుట్టతో గుప్పుగుప్పున పొగ వదులుతూ, నల్లగా మాసిపోయిన

దుస్తుల్లో బొగ్గులో మునిగిలేచిన యింజనులా కనిపించాడు.

"ఏం శేషయ్య మామా! ఎప్పుడొచ్చావు ?" అన్నాను.

"ఎప్పుడొస్తేనేమిగానీ ఈ గడ్డంతో పెద్ద పీడగావుందిరా పాడూ! మంగలికోసం చూస్తున్నాను" అన్నాడు ఆది శేషయ్య.

ఏమాత్రం వసూలయిందని వాకబు చెయ్యాలనుకు న్నాను. కానీ ఎప్పుడొచ్చావన్న మామూలు ప్రశ్నకే సదుత్తరం లేకపోగా యిక ఈ విశేషాంశాన్ని గురించి ప్రస్తావించే చొరవ నాకు లేకపోయింది.

ఆదిశేషయ్య కలిమిలేములతో తనకేమీ సంబంధం లేనట్టు మళ్ళీ కాలచక్రం దొర్లిపోసాగింది. ఒకటి రెండు మాసాలు గడచిపోయాయి. ఈవ్యవధిలో ఆదిశేషయ్య యింటిల్లిపాదికీ వరుసగా కొత్తబట్టలు కొన్నాడనీ, పది మూటలవడ్లు తీసి మిషనులో దంపించాడనీ రోజు కొకటి రెండు చొప్పున కొత్త కొత్త కబుర్లు నాచెవిలో పడుతూ వచ్చాయి. అయిదారు నెలల పొడుగునా అరగడుపు కరగడుపుగా పస్తులుమాడిన ఆ కుటుంబానికి ఈ మాత్రం వెసులుబాటు కలగడం నా మట్టుకు నాకు కాస్తా సంతృ ప్తినే చేకూర్చింది. కాని ఈ సంతృప్తికి వెనుక నాలో

ధర్మవరం–రాయలపేట బాటసారుల పట్ల సానుభూతి లేక పోలేదు! పాపం, వాళ్ళని, భగవంతుడు నాటికీ నేటికీ చిన్న చూపే చూచాడు! ... తెట్ట తేరకు భగవంతుడి పైన నింద వేయకుండా వేరొక విధంగా భావించడం మరీ మంచిది! వాళ్ళడిగివచ్చిన రాత చిన్నది! ఎండలో తల మాడిపోవాలి, కాళ్ళు కాలిపోవాలి, నాలుక పిడచ గట్టుక పోవాలి అని అడిగివచ్చిన వాళ్ళకు సత్రాలూ, చేద బావులూ ఎక్కడినుంచీ లభిస్తాయి?

3

ఒకసారి మానవ రక్తానికి మరిగినతర్వాత పెద్దపులిని ఆ వ్యామోహం ఒక పట్టాన వదలిపెట్టదని చెబుతారు. ఆదిశేషయ్య రెండోసారి విజ్ఞప్తి వ్రాయించుక పోవడానికి వచ్చినప్పుడు నా కాపోలిక జ్ఞప్తికివచ్చి నిర్విణ్ణుడి నై పోయాను.

రెండోసారి ఆదిశేషయ్య తన పథకాన్ని కొంచెం సవరించుకున్నాడు. నిరంకుశుడైన నియంతలాకాకుండా మంచి 'మూడ్' లోవున్న మంత్రిసత్తముడిలా అందుకు కారణాలు కూడా విశదీకరించాడు. "సత్రమూ, చావడీ, గుడీ, గోపురమూ అంటే ఈరోజుల్లో మనుషులు కదలీ మెదల డంలేదు! ఉన్న సత్రాలే పాడుబడి పోతుండగా కొత్తవి

కావలసి వచ్చాయా అంటూ దులపరించుకుని వెళ్ళారు. ఇంకా వాళ్ళే నయం! మరికొందరైతే 'రోడ్లలో బస్సులు పరుగిడుతుండగా వీళ్ళ నెవడునడిచి చావమన్నాడు' అంటూ మడత పేచీకి సిద్ధమయ్యారు! ఎందుకొచ్చిన గొడవగానీ నువ్వీ దఫా నేను చెప్పినట్లు వ్రాయరా బాబూ!"

ఎలా వ్రాయమంటాడో చెప్పమన్నాను. ఆదిశేషయ్య చెప్పాడు.

ఆ మాటలు చెబుతుండగా అతడి ఆకారాన్ని చూస్తూ నోట మాటరాక స్తంభించి పోయాను. పరమేశ్వరుణ్ణి కరుణామయుడని పేర్కొంటారు. ఆ పేర్కొవడంలోని పరమార్థం నాకాక్షణాన తేట తెల్లమైనట్లు మరెన్నడూ కాలేదు. రత్నగర్భ అయిన వసుంధరను, నిండుగా ప్రవహించే జీవనదులను, అంబుదాలను నిలవేసే మహాపర్వతాలనూ ఆయన భూలోకవాసులకు ప్రసాదించాడు. ఇదంతా ఒక ఎత్తయితే, పుట్టగానే నిప్పుతో అవసరం లేకుండా లోకాన్ని కాల్చివేయగల విపరీతమైన తెలివితేటలతో పుట్టినవారికి విద్య, డబ్బు, అధికారంలాంటివి ప్రసాదించక పోవడం ఒక ఎత్తు. ఇది సాధారణంగా కంటికి కనుపించని భగవంతుని కరుణామయత్వం.

ఆదిశేషయ్య ఈ దఫా ఊరు పూరంతా పరశురామ ప్రీతి అయిపోయినట్టు వ్రాసేయమన్నాడు.

ఆ వ్రాయడంగూడా చదివినవాడి గుండె అలాగే కరిగి కన్నీరై పోయేలా వ్రాయమన్నాడు. ఫెడీల్ ఫెడీల్ మని వెదుళ్ళు ఎలా చిట్లిందీ, గాలి విసురులో మంటలెలా నాలుకలు సాచిందీ, ఆడా, మగా, పిన్నా పెద్దా, పిల్లా జెల్లా ఎలా దీనంగా ఆక్రోశించిందీ తీక్ష్ణంగా వర్ణించమన్నాడు. ఇలాంటి దురవస్థలో యిల్లూ వాకిలీ, తిండీ గుడ్డా లేకుండా తల్లడిల్లి పోతున్న గ్రామస్థులకు యథోచితంగా ధనరూపంగానో, ధాన్యరూపంగానో సాయపడడం తోడి మానవుల కనీసపు ధర్మమని నొక్కి వక్కాణించమన్నాడు

"ఆమాత్రం రాయకపోతే నాలుగు కాసులు రాలవురా బాబూ! నీకు మరేం భయంలేదులే! నేనీసారి రొంపిచెర్ల దగ్గరనుంచీ మొదలుపెట్టి గొట్టిగిల్లు, బాకరాపేట, నెరబయిలు దాకా వెళ్తున్నాను. ఆ యిలాకా వాళ్ళకు అసలీ పేరుతో ఒక వూరువున్నదీ, లేనిదీ తెలియదు! వట్టి భోళాభాయిలనుకో! చిటికెలో నమ్మించవచ్చు వాళ్ళని నా అవస్థేదో నేను పడతాను గాని నువ్వు నేను చెప్పినట్టు! వ్రాసివ్వు! తొందరపడుతున్నా ననుకోకు! బాగా ఆలోచించి నిదానంగా రాయి...."

మరునాటి వుదయం మసక మసక చీకటిలో వీధిమెట్లు దిగుతున్నాను. అరుగుపైన పడుకున్న ఆదిశేషయ్య తటాలునలేచి కూర్చుంటూ "రాసేశావా నాయనా" అన్నాడు.

"లేదు శేషయ్యమామా! వ్రాయాలనుకోలేదు. నిజానికి నేనావిధంగా వ్రాయలేను" అన్నాను.

"ఏం, ఎందుకు వ్రాయవు?" జీవితంలో గొప్ప ఆశాభంగం పొందినవాడిలా అడిగాడు ఆదిశేషయ్య.

"చూచి చూచి అలాటి అబద్ధం వ్రాయడానికి నాకు మనస్కరించదు" అన్నాను.

"పోనీలే, వూరిసంగతి నాకొద్దుగానీ నా యిల్లుమాత్రం కాలిపోయినట్లు రాయి! ఇందుకైతే నీకు మనస్కరిస్తుంది గదా! ఒరే అబ్బీ! కథలూ, కారణాలూవ్రాసి నీకొక మాదిరిగా చేయి తిరిగిందని యిలా ప్రాధేయపడుతున్నాను. అదేదో గొప్ప పనైనట్లు నువ్వు బిర్ర బిగుసుకుంటున్నావు. ఆమాట కొస్తే నేనొక టడుగుతాను. కథల్లో నువ్వు వ్రాసేదంతా నిజమే నేమిటి?"

నాకు ఒళ్ళు మండింది. గబగబా యింటిలోపలికి వెళ్ళి వెనుకాముందూ చూడకుండా పదిగీతలు గిలికి ఆ

కాగితాన్ని తెచ్చి అరుగుపైన పడవేసి "నీకు పదివేల నమస్కారాలు శేషయ్యమామా! ఇకమీదట యిలాటి విజ్ఞప్తులు వ్రాసిపెట్టమని నన్ను బలవంతం పెట్టకు" అన్నాను.

ఎదుటివాడు నొచ్చుకోవడంతో గానీ, మెచ్చుకోవడంతోగానీ, పరిమేయం పెట్టుకోని మనిషి ఆదిశేషయ్య! కాగితంచేతిలో పడగానే గబాలున పైకిలేచి తిరిగి చూడకుండా వెళ్ళిపోయాడు.

4

ఎవరో గానీ ఒక లోకజ్ఞుడు వంచనా శిల్పాన్ని గురించి నాలుగు మంచి మాటలు చెప్పాడు. "కొందరిని ఎల్లకాలమూ ఏమరించవచ్చు. అందరినీ కొంతకాలం ఏమరించవచ్చు. అందరినీ ఎల్ల కాలమూ ఏమరించడం అసాధ్యం."

ఆదిశేషయ్య కొంతకాలంపాటు అందరినీ మోసగించాడు. ఎలా బయటపడిందో గానీ అతడి కుతంత్రం బయటపడింది. ఇలాటివాడు కమ్మలకు బయటవుండడం లోకానికి ఉపద్రవకరమని భావించి పోలీసులు ఆదిశేషయ్యను తమ 'కష్టడీ' లోకి తీసుకున్నారు. ఒకటి రెండు రోజుల్లో

ప్రాథమిక చర్యలన్నీ ముగించి, లోకుల్ని దగా చేశాడన్న నేరం క్రింద ఎక్కడా ఓటుగానీ బీటగానీ లేకుండా అతడి పైన కేసును రూపొందించారు.

ఒక్క తులసమ్మత్త తప్పితే ఈ పరిణామాన్ని గురించి చింతించే నాథుడే లేకపోయాడు. కేసు జరుగుతున్నప్పుడు జామీను నిలచి అతణ్ణి విడిపించుకునే ఔదార్యం మానవ మాత్రుడి కెవడికీ లేకపోయింది! కడకతనికి న్యాయవాది గానీ, సాక్షులుగానీ లేకపోయారు.

ఎలాగూ నీయిల్లు కాలిపోయింది. రెండు సంవత్స రాలపాటు ప్రభుత్వంవారికి అతిథిగావుండి వెళ్ళమన్నాడు న్యాయమూర్తి.

'రెండు సంవత్సరాలంతా ఎంత! కాలచక్రం రెండు సార్లు చుట్టితేచాలు! చూస్తుండగానే రెండేళ్ళు గడచి పోతాయిలే' మ్మని తులసమ్మత్తను ఓదార్చడం నాదిన కృత్యాల్లో ఒకటైపోయింది.

జైల్లోకి వెళ్ళి కూర్చున్న తర్వాతకూడా ఆదిశేషయ్య నన్ను పీడించడం మానలేదు. అప్పుడప్పుడు స్వయంగా పీడించాడు. ఇప్పుడు భార్యద్వారా పీడిస్తున్నాడు!

"ఏం చేయమంటావు నాయనా! ముందే అబ్బనా

కారపుమనిషి! ఏమైపోయాడో ఏమిటో ఒకటే ఆరాటంగావుంది. ఆడదాన్ని. పుట్టి బట్ట గట్టినప్పటినుంచీ పొరుగూరిముఖం చూచి ఎరుగనిదాన్ని. ఇప్పుడుగూడా పిల్లల్ని వెంటబెట్టుకుని నేను యిల్లుకదల్లేను. నువ్వయినా వెళ్ళి ఎలావున్నాడో చూచిరాకపోతే నాకు నిబ్బరం కలుగదు. బాబ్బాబూ, నీమేలు మరచిపోను. చచ్చి నీకడుపున బుడ్తాను..."

చెవిలో యిల్లుగట్టుకున్న తులసమ్మత్త పోరుపడలేక జైలు అధికారులకొక విన్నపం వ్రాసి పంపుకున్నాను. వాళ్ళు ఖైదీని కలుసుకోడానికి అనుమతిస్తూ సమయాన్ని నిర్దేశించి నాకు తెలియజేశారు.

5

పాపానికి దండన తప్పదు. నేరానికి శిక్షతప్పదు. పాపానికి దండన యమలోకంలో విధించబడుతుంది. నేరానికి శిక్ష జైల్లో అమలుజరుగుతుంది. ఖైదీని కలుసుకోవడానికి జైల్లో ప్రవేశిస్తూ కొంచెం ఆత్మవిమర్శ చేసుకోవలసివచ్చింది. ఆదిశేషయ్య నేరంలో నాపాత్రగూడా ఏమాత్రమూ లేకపోలేదు. అతడి నేరానికి శిక్ష రెండేళ్ళు. నా నేరానికిశిక్ష సరిగ్గా పదిహేను నిమిషాలు!

కమ్ములకు అటువైపున ఆదిశేషయ్య. ఇటువైపున నేను. దూరంగా చెట్టుక్రింద సాయుధుడైన పోలీసు.

ఆదిశేషయ్య ఎండి ఒరుగై పోయాడు. జానెడుపొడుగు గడ్డంలో అతణ్ణి గుర్తుపట్టడమే దుస్తరమైపోయింది. ఈ వికారస్వరూపం చాలదన్నట్టు అతడికొక పొట్టిపసరాయి, గళ్ళబనీనూ తగిలించారు. ఈ వేషంలో అతడు 'విధి' అన్న చిత్రకారుడు వేసిన కార్టూను బొమ్మలా కనిపించాడు.

నన్ను చూడగానే ఆదిశేషయ్య కళ్ళల్లో కన్నీరు పెల్లుబికింది. పెదవులు ఎండుటాకుల్లా కంపించాయి. కంఠం గద్గదికమైపోయింది.

"ఊళ్లో అందరూ బాగున్నారా?" శోకరుద్ధమైన గొంతుకతో అతను ప్రశ్నించాను.

"బాగానే వున్నారు శేషయ్యమామా! కానీ నువ్వు మాత్రం ఎముకలగూడై పోయావు. జరిగిందేమో జరిగిపోయింది. అందుకు చింతించి లాభంలేదు. ధైర్యం చిక్క బట్టుకోవాలి. తులసమ్మత్త నిన్ను తలచుకోని క్షణంలేదు. నువ్వామె కళ్లల్లో మెదలుతున్నావట! బిడ్డలు నీకోసం బెంగపెట్టుకున్నారని చెప్పమంది..." అన్నాను.

ఆదిశేషయ్య కారాగారనివాసంలోని క్లేశాలనుగురించి చెప్పుకపోసాగాడు. ఆ తిండిచూస్తే డోకొస్తుందట!

ఆపని చేయలేక ఎముకలు నుగ్గునూచమై పోయాయట! రాత్రిళ్ళో దోమలూ, నల్లులు నిద్రపోనీయువట! అమధ్య ఒకసారి పదిరోజులపాటు జ్వరం ముమ్మరంగా కాసిందట! "చచ్చినా బాగుండేది. మందులిచ్చి మళ్ళీ నన్ను బ్రతికించేశారు" అన్నాడు ఆదిశేషయ్య.

"అదేంమాట శేషయ్యామామా! నువ్వుపోతే నీబిడ్డలేంగావాలి? తులసమ్మత్తగతేంకావాలి?" అన్నాను.

"నిజమే రాబాబూ నిజమే? వాళ్లను తలచుకుంటే నా గుండె చెరువైపోతుంది" కాంతారంలాటి అతడి గడ్డంలో కన్నీటిధారలు కొండవాగుల్లా ప్రవహిస్తున్నాయి.

"టైమైపోతోంది. త్వరగా ముగించండి" బిగ్గరగా అరచిచెప్పాడు పోలీసు.

"వెళ్ళొస్తాను శేషయ్యామామా!" అన్నాను.

"వెళ్ళొస్తావా? అప్పుడే! ఇదిగో బాబూ!" ఉండుండు ...ఒకమాట..."

తటపటాయించకుండా చెప్పమన్నాను.

"నాకేదైనా కలవస్తే అదితప్పకుండా పాటింపుకొచ్చేది. మరి ఈజైళ్ళో పడినప్పటినుంచీ ఒకేకల...ప్రతిరాత్రి అదే కల..."

"చెప్పు శేషయ్యమామా! అప్పుడే ఒక నిమిషం ఆలస్యమైపోయింది" అన్నాను.

"ఇల్లు కాలిపోయినట్లు! అసలే నాది ప్రారికొంప। ఆడదానికి బిడ్డలకూ విలువనీడగూడా లేకపోయిందేమోనని నాదిగులు"

నేను ఆదిశేషయ్యను ఎగాదిగా చూచాను. ఇతడు పాత ఆదిశేషయ్యగాడు. పాత ఆదిశేషయ్య తనలోని దానవునికి దాసుడై మానవుణ్ణి హతమార్చడానికి సాయశక్తులా ప్రయత్నించాడు. కానీ మానవుడు మొండివాడు. భూమిలో దాగొన్న బీజం తడిసోకగానే మొలకెత్తినట్టుగా అతడు అవకాశం దొరకగానే దుమ్ముదులుపుకుని పైకి లేచాడు. ఆదిశేషయ్యలోని దానవుణ్ణి తోసిరాజని ఇలలో కాకపోతే నేమి, కలలోనైనా అతడు తనరాజ్యాన్ని స్థాపించ కలిగాడు! ఇప్పటికీ పరిణామం చాలు! ఎప్పటికైనా మానవుడిదే విజయమని భావించడంలో ఆనందం అనుపమానమైంది. అట్టి ఆనందం నాకు మాశేషయ్య మామ జీవితగాథద్వారా లభ్యమైంది!

★